

TÜRK SERVET VERGİSİ SİSTEMİNE MODERN BİR YAKLAŞIM

Ersan ÖZ, Hüseyin KUTBAY, Davut BUZKIRAN, "Türk Servet Vergisine Modern Bir Yaklaşım", Gümrük ve Ticaret Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, 2014.

ÖZET

Arapça kökenli bir kelime olan servet, değişik şekillerde yorumlanmakta ve farklı tanımlarda kullanılmaktadır. Dolayısıyla herkesçe tam olarak benimsenmiş ve ortak bir servet tanımı yoktur denilebilir. Ayrıca Servet vergisi kavramının bir üst kavram olması, uygulamada onun altında bazı servet vergilerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Çeşitli servet vergilerinin ortaya çıkması da, bu vergilerin çeşitli kıstaslar dikkate alınarak sınıflandırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de servet üzerinden alınmış birçok vergi olmasına karşın günümüzde modern servet vergileri diyebileceğimiz üç servet vergisi uygulanmaktadır.

Bu çalışmada, servet üzerinden alınan vergilerin tarihi gelişimine değinildikten sonra bir defaya mahsus olmak üzere alınan varlık vergisi incelenmiş ve modern servet vergileri kapsamında ele alınan servet vergileri ve bu vergilerin tarife yapıları değerlendirilerek bu vergiler hakkında önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Servet, Motorlu Taşıtlar Vergisi, Emlak Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi

Jel Sınıflandırması: JEL E 62, JEL H 71, JEL K 34

ABSTRACT

Which is a word of Arabic origin, fortune, interpreted in different ways and different definitions used. Therefore, there is no universally called fully adopted and a common definition of wealth. In addition to the main concept of the concept of wealth tax, wealth tax has resulted in some of practice under its.

The emergence of a variety of wealth tax, these tax revealed the necessity of taking into account the classification of the various criteria. In this regard, there are many tax taken out of wealth, but nowadays be called a modern wealth taxes three wealth tax is applied.

In this study, after a description of the historical development of taxes on wealth, aken to be a one-off wealth tax investigated and dealt with within the scope of modern wealth taxes, wealth taxes, and these taxes are taxes assessed on tariff structures made some recommendations.

Keywords: Wealth, Motor Vehicle Tax, Property Tax, Inheritance And Transion Tax,

Jel Classification: JEL E 62, JEL H 71, JEL K 34

Giriş

Servet vergilerinin devlete gelir sağlamanın ötesinde, toplum içindeki mali dengesizliği düzeltme, vergilemede adalet ve eşitliği sağlama, gelir ve harcama vergilerini tamamlama, kontrol etme ve servet verimliliğini artırarak ekonomik etkinliği sağlamak gibi sosyal işlevleri de bulunmaktadır.

Günümüzde servet vergileri, ülkeden ülkeye ve zaman içinde önemli farklılıklar göstererek uygulanmasına rağmen, bütün servet vergilerinin ortak niteliği; bireylerin iktisadi faaliyetlerini değil, çeşitli iktisadi faaliyetlere sahip olma durumunu, yani serveti vergilendirmeye tabi kılmaya çalışmasıdır. Çünkü bireylerin sürdürdüğü yaşama standardı sadece yıllık gelirinden kaynaklanmayıp, sahip olduğu varlıkların değerinden de etkilenen bir yapıya sahiptir ve fırsat eşitliğini de gölgeleyen bu durum bazı zamanlarda politik müdahaleleri de gerekli kılabilir.

Bu çalışmada, öncelikle servet, servet vergisi ve yanlışlıkların bileşkesi olan varlık vergisi hakkında teorik bilgilere yer verilecektir. Daha sonra ise modern servet vergileri kapsamında ele alınan veraset ve intikal vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve emlak vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki paylarına değinildikten sonra bu vergiler için öneriler de bulunacaktır.

1. Servet ve Servet Vergisi Kavramları

Arapça kökenli bir kelime olan servet, değişik şekillerde yorumlanmakta ve farklı tanımlarda kullanılmaktadır. Dolayısıyla herkesçe tam olarak benimsenmiş ve ortak bir servet tanımı yoktur denilebilir (Kızılot, 1983: 445). Ancak genel anlamda servet, bir gerçek veya tüzel kişinin belirli bir zamanda sahip olduğu aktifte bulunan menkul mallar ile stokta bulunan gayrimenkullerin bir bütünü olup para ile ifade edilebilen bütün ekonomik değerleri kapsamaktadır (Bilici ve Bilici, 2011: 181). Servet vergisi ise; gerçek ve tüzel kişilerin belirli bir zamanda sahip oldukları servete giren her çeşit menkul ve gayrimenkul mallar ile para ve alacakların tamamını veya bir kısmını değerleri üzerinden vergilendiren dolaysız vergidir şeklinde tanımlanabilir (Turhan, 1998: 170).

Servet üzerinden yıllık olarak alınan servet vergilerinin bütün şekillerinde; bir taraftan devletin finansal ihtiyaçlarını giderme isteği, diğer taraftan yatay ve dikey vergi eşitliğini sağlayıcı yönde etkili olma düşüncesi yatmaktadır. Servet vergilemesi ile vergileme kapasitesi bulunan mükelleflerin eşit işlem görmeleri amaçlanmaktadır. Servet vergileri, birey tarafından herhangi bir servete sahiplik ya da servetin el değişmesi dolayısıyla alınan bir grup vergiden oluşmaktadır (Akdoğan, 2009: 263-264).

1.1. Servet Vergilerinin İçeriği ve Önemi

Devlet topluma sunacağı hizmetleri yerine getirmek için belirli mali kaynaklara ihtiyaç duyar. Bu mali kaynaklar içinde kamu finansmanını sağlayan en aktif ve en geniş paya sahip olan unsur hiç şüphesiz gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerdir.

Geçmişten günümüze vergiler hükümdar ve hükümetlerce birçok alanda denge unsuru olarak kullanılmışlardır. Bu unsur önceleri vergilerin mali fonksiyonu olarak ön plandayken müdahaleci devlet anlayışının gelişmesiyle birlikte mali amaçların dışında, ekonomik ve sosyal fonksiyonu olarak da uygulanmıştır. Vergilemenin sosyal fonksiyonu özellikle piyasa mekanizmasının gerçekleştiremediği adil gelir ve servet dağılımının sağlanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Piyasa ekonomisi kurallarına göre gerçekleşen gelir ve servet dağılımı her zaman adil olamamaktadır. Bu nedenle devletin gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlikleri gidermek üzere piyasaya müdahale etmesi gerekebilmektedir. Çünkü adil ve dengeli bir gelir ve servet dağılımının gerçekleştirilmesi sosyal devlet anlayışının bir gereğidir (Aksoy, 1998: 174).

Servet üzerinden alınan vergiler çok eskilere dayanmaktadır. Servet çok yönlü bir kavram olduğundan servet üzerinden alınan vergiler de bir ülkeden diğerine önemli sayılabilecek farklılıklar göstermektedir. Çünkü servet vergilerinin asıl amacının mali olmayıp sosyal olması, her ülkenin iktisadi ve sosyal düzeninin gerek ve hedeflerine göre servet vergilerinin de farklı şekillere bürünmesine yol açmıştır. Piyasa ekonomisi üzerindeki bir ülkede mülkiyeti kısıtlamaya yönelmiş amaçları gerçekleştirecek en etkin araçlar kamulaştırma ve servet vergileridir. Bu iki yöntem genellikle birbirinin tamamlayıcısı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle servet vergileri, gelir vergilerinden farklı olarak gelir getirmeyen iktidar potansiyelini de vergilendirmektedir (Edizdoğan ve diğerleri, 2007: 224).

Ülkeden ülkeye ve zaman içinde önemli sayılabilecek farklılıklar gösteren servet vergilerinin ortak niteliği; kişilerin iktisadi faaliyetlerini değil, çeşitli iktisadi varlıklara sahip olma durumu, yani serveti yükümlü kılmasıdır (Turhan, 1998: 170).

Önceleri servet vergileri eski mali sistemler içinde geniş ve önemli bir paya sahip iken zamanla vergi gelirleri içerisinde yeri daralarak önemini yitirmiştir. İktisadi gelişmeyle birlikte servetin bir unsuru olan mülkiyet siyasi hayatın temeli olarak düşünülürken, sermayenin korunmasını sağlayacak olan tasarrufunda büyük faziletleri olarak kabul edilmekteydi. Bu nedenle, servet veya sermaye vergilerinin sermayeyi azaltacağı ve dolayısıyla üretimi baltalayacağı kuşkusu taşımaktaydı. Bu hal özellikle vergi tekniği bakımından, gelir vergisi üzerindeki uygulama ve denetimlerin daha fazla gelişmesiyle buna karşılık genellikle servet veya sermayenin belirlenmesi ve saptanması sorunlarının arka planda kalmasıyla sonuçlanmıştır (Tuncer, 1963: 157).

Ne var ki vergi adaletini sağlamak açısından gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin yanında serveti de vergilemek elzemdir. Özellikle modern gelir vergilerinin yanında servet vergileri hala muhafaza edilerek gelir vergilerinin kontrolü de sağlanabilmektedir. Bir vergi sistemi, servet unsurlarının da vergilenmesiyle ancak tamamlanabilir. Servet vergilerinin günümüzde bir kontrol aracı olarak da kullanıldığı bilinmektedir. Ancak servet vergileri devletin mali ve ekonomik amaçlarını

gerçekleştirmekten öte toplum içinde yaşayan bireylerin çok keskin servet farklılıklarını ortadan kaldırmak üzere öncelikle sosyal amaç güden vergiler olması bakımından önemlidir.

1.2. Servet Vergisinde Yanlılıkların Bileşkesi: Varlık Vergisi

Türk vergi tarihinin en çok tartışma yaratan konularından biri ve belki de birincisi, 1942 yılının sonlarında yürürlüğe giren varlık vergisi hakkında kanun ve uygulamasıdır. Söz konusu kanun önemli ölçüde, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ciddi ekonomik olumsuzlukların bir sonucudur. Nitekim o tarihlerde, pek çok ülkede benzeri vergiler uygulanmıştır. Yine de içinde bulunulan koşullar, varlık vergisi kanunu ile yapılan hataları mazur göstermez. Olağanüstü dönemlerde, olağanüstü kazançların doğması ve bu durumun olağanüstü vergileri gündeme getirmesi doğaldır, hatta gereklidir. Varlık vergisi de bu ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Ancak olağanüstü vergilerinde tabi olacağı kurallar vardır. Oysa varlık vergisi, sadece olağandışı değil aynı zamanda kuraldışı bir vergidir (Küsmenoğlu, 2010: 186-187).

Vergi sistemlerinin tarihi süreç içerisinde çok farklı isim ve uygulama biçimleri olabilmektedir. Bunların kimisi doğru kimisi ise yanlış uygulamalar olarak yerini almıştır. İşte varlık vergisi de Türk vergi sisteminde uygulanma şansı bulmuş bir vergidir. Ancak bu vergi yaklaşık on altı aylık bir süre uygulanmasına rağmen, sebep olduğu iktisadi, siyasi ve kültürel etkileri dolayısıyla hem uygulandığı dönemde hem de günümüzde tartışma ve araştırmaların yapıldığı bir vergi türüdür (Karabulut, 2005: 325).

Kanun her il ve ilçe merkezinde kimin ne kadar vergi ödeyeceğini belirleyecek servet tespit komisyonları kurulmasını, komisyon kararlarının nihai ve kati olmasını, vergi ödeme süresinin 15 gün olmasını, bu süre içinde tahakkuk eden vergiyi ödemeyenlerin mallarının haczedilerek icra yoluyla satılmasını, buna rağmen borcunu ödeyemeyen mükelleflerin borçlarını "bedenen çalıştırarak ödetmek" amacıyla çalışma kamplarına gönderilmesini öngörüyordu (<http://onlinestar.blogcu.com/varlik-vergisi-nedir/7985250>).

Varlık vergisi zenginlere yönelik özellikle savaş döneminde zenginleşenlere yönelik bir uygulama olarak ortaya çıkmasına rağmen verginin tespiti ve uygulaması sürecinde bu kapsamın dışına çıkmıştır. Varlık vergisi, gayrimüslimlerin en yoksul kesimi olan seyyar satıcılar, işçiler, hademeler ve şoförler gibi meslek gruplarından 26 bin kişiye de uygulanmıştır (Ergeç, 2005: 39).

Gayrimüslimlerin düşük gelirli meslek gruplarına uygulanan bu vergiden aynı meslek gruplarında çalışan Müslüman mükellefler herhangi bir yasal dayanağı bulunmasa da muaf tutulmuşlardır. Bunun yanı sıra, düşük gelirli gayrimüslim çalışanlara uygulanan verginin, aldıkları maaş ve ücretin (aldığı maaş/ücret 1-100 TL arası olan mükellefin vergisi 500 TL) çok üzerinde (yaklaşık 5 katı) olması nedeniyle subjektif unsurları göz ardı ederek, ödeme gücü ilkesini de dikkate almamıştır. Çünkü Varlık Vergisi uygulaması sırasında mükelleflerin servetleri belirlenirken, idarenin elindeki bilgiler son derece sınırlı olduğundan, matrah takdirleri herhangi bir envantere dayanarak değil, söylentilerden hareketle ve ağırlıklı olarak karine usulüne göre yapılmıştır (Bakkal, 2003: 104).

Varlık Vergisi'nin yasal tahsilât süresi bir ay olup üç devreden oluşmaktadır. I. dönem; İlk 15 günlük normal devre, II. dönem; verginin % 1 cezalı yatırılacağı 1. hafta, III. dönem ise verginin % 2 cezalı yatırılacağı 2. haftadır (Yel, 2009: 133). Vergisini bir ay içinde ödemeyen mükelleflerin vergilerini çalışarak ödemeleri amacıyla çalışma yerlerine sevke başlama uygulaması doğrultusunda, tümü İstanbullu gayrimüslimlerden oluşan 32 kişilik ilk katile 27 Ocak 1943'te Aşkale'ye gönderilmiştir (Aksanyar ve Biçer, 2008: 389).

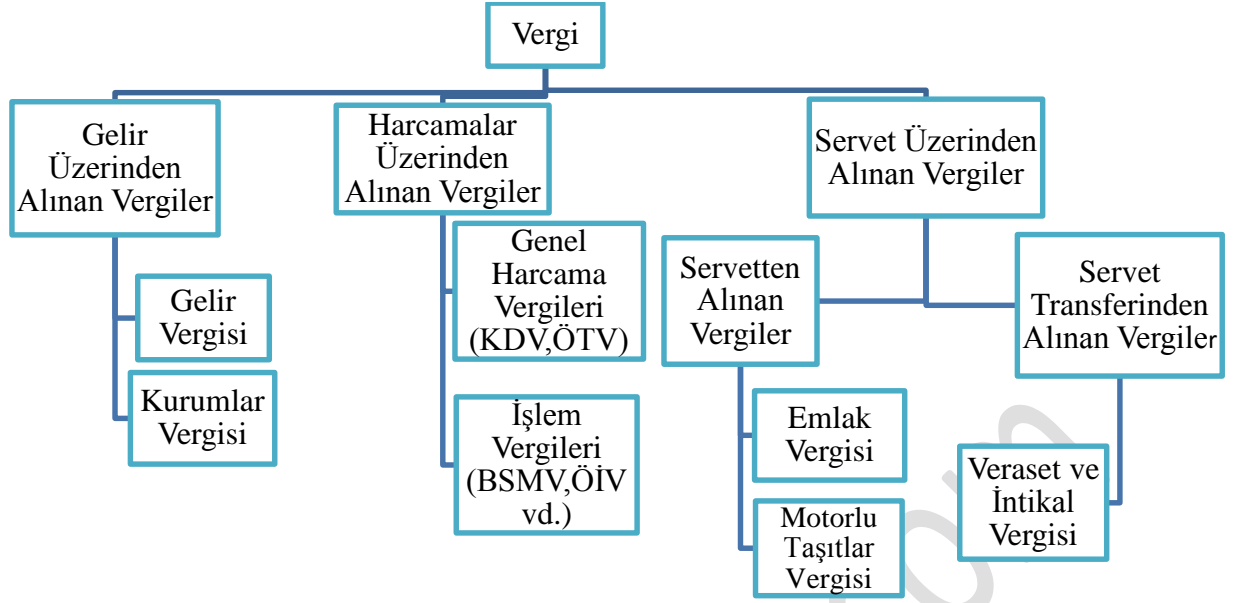
1943 yılı Şubat ve Eylül ayları arasında, İstanbul'da toplam 1869 kişi polis marifeti ile evlerinden alınarak Sirkeci/Demirkapı'daki toplanma merkezlerine getirilmiştir. Bu mükelleflerden 1229 kişi, çalışmak üzere önce Aşkale'ye yollanmış, geri kalan 640 kişi ise, vergi borcunu Sirkeci'de beklerken veya çalışma yerine yollandıktan sonra ödemişlerdir. Çalışma yeri olan Aşkale'de ise, 21 kişi borçlu olarak ölmüştür. 8 Ağustos 1943 günü Aşkale'de çalışan yaklaşık 900 kişi yük vagonlarına konarak Eskişehir- Sivrihisar'a yollanmıştır. Mükelleflerin çalışma yerlerinin değiştirilmesi, Eskişehir'in İstanbul'a daha yakın olduğu mantığından hareketle, yabancı diplomatlar tarafından varlık vergisi uygulamasında bir yumuşama olarak yorumlanmıştır (http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/kamu-maliyesi/varlik-vergisi.pdf)

Varlık Vergisi yaklaşık on altı ay yürürlükte kaldıktan sonra 15 Mart 1944 tarihinde kabul edilen 4530 sayılı "Varlık Vergisi Bakayasının Terkinine Dair Kanun" gereğince tasfiye edilmiştir. Bu kanunla o güne kadar tarh edilip de tahsil edilemeyen vergiler de silinmiştir (Yel, 2009: 169).

2. Modern Servet Vergileri

Türk vergi sistemini oluşturan vergileri, aşağıdaki şemada da görüldüğü gibi, konusunu oluşturan kaynaklara bağlı olarak üç ana başlık altında irdelemek mümkündür.

Şekil 1: Türk Vergi Sistemini Oluşturan Vergiler:

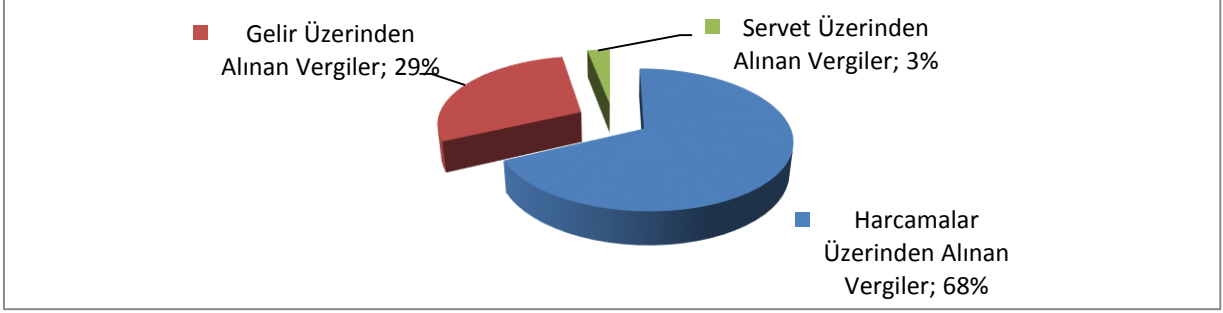
Şekil 1’de de görüldüğü gibi vergiler gelir, harcamalar ve servet üzerinden alınan vergiler olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır.

Günümüzde belli başlı vergi kaynaklarından biri gelirlerdir. Vergi sistemimizde, gerçek kişilerin elde ettiği gelirler, gelir vergisine; tüzel kişilerin elde ettiği gelirler ise, kurumlar vergisine tabi kılınmıştır. Harcamalar üzerinden alınan vergiler kişilerin ödeme güçlerini gösteriyor olması sebebiyle, önemli bir vergileme kaynağıdır. Katma Değer Vergisi, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Özel Tüketim Vergisi başlıca harcama vergilerindedir. Vergi ödeme gücünün bir diğer göstergesi de servettir. Günümüzde de uygulanmakta olan, Veraset ve İntikal Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi ve Emlak Vergisi, birer servet vergisidir.

2012 yılı itibariyle gelir, harcamalar ve servet üzerinden alınan (emlak vergisi hariç) vergilerin toplamı 277.677 milyon TL’dir. Bu miktarın 80.955 milyon TL’si gelir üzerinden, 189.740 milyon TL’si harcamalar üzerinden ve 6.982 milyon TL’si servet üzerinden alınmaktadır (http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/14683/Mahalli_dareler.xls).

Vergi ödeme gücünün göstergesi olan gelir, harcama ve servet üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki oranlarını aşağıdaki şekil 2’de görmek mümkündür.

Şekil 2: Gelir, Harcama ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Toplam Vergi Gelirlerine Oranı

Gelir, harcama ve servet üzerinden alınan vergi yüzdeleri dikkate alındığında en düşük oran (% 3) servet üzerinden alınan vergilerden alınmaktadır. Ancak bu vergiler her ne kadar pay olarak düşük bir orana sahip olsa da vergi adaleti açısından büyük bir öneme sahiptir. Çünkü servet vergileri devletin mali ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirmekten öte toplum içinde yaşayan bireylerin çok keskin servet farklılıklarını ortadan kaldırmak üzere öncelikle sosyal amaç güden vergiler olarak uygulanmaktadır. Servet vergisini bir diğer işlevi, gelir vergisi ve vergi kaçakçılığının önlenmesi adına bir sigorta görevi görmesidir. Yani otomatik olarak bir kontrol mekanizması işlemiş olmaktadır.

2.1. Veraset ve İntikal Vergisi

Modern vergi sistemlerinde, servet dağılımını düzeltmenin bir aracı olarak önemli bir fonksiyonu olan veraset ve intikal vergileri, veraset yoluyla, diğer bir ifade ile ölüme bağlı olarak, bir kişiden diğer bir kişiye intikal eden her türlü menkul ve gayrimenkul mallar ile, ölüm olayı dışında, yaşayanlar arasında herhangi bir şekilde bir kişiden diğer kişiye karşılıksız olarak intikal eden malları vergilendiren ve yapı olarak iki ayrı vergiden oluşan bir servet vergisi tipidir (Gönül, 2008: 25).

Türk bütçesinde veraset ve intikal vergisinin toplam servet vergisi gelirleri içindeki payı çok düşüktür yıllar içinde ortalama oran % 1 - % 3 civarında seyrederek gelmiştir. Ancak nisbi önemsizliğine karşın bu verginin alınması, ödeme gücü ile açıklanabilir. Şöyle ki kişilerin ivazsız yollardan iktisapları, onların mal varlığında, dolayısıyla ödeme güçlerinde bir artış meydana getirir. Bunun sonucunda devlet servetteki çoğalma nedeniyle ortaya çıkan ödeme gücü artışını yükümlendirebilmektedir (Öncel ve diğerleri, 2010: 371).

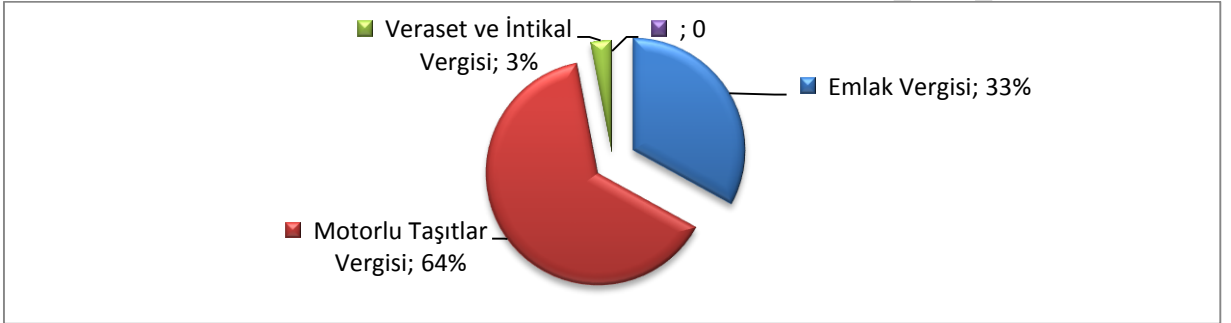
2.1.1. Veraset ve İntikal Vergisi İçin Öneriler

Sürekli büyüme hedefi içinde ve sermaye birikimine odaklı piyasa ekonomisinde ortaya çıkan gelir dağılımı adaletsizliğini çeşitli maliye politikası araçlarıyla iyileştirme imkânı bulunmaktadır. Bunlardan biri olan verasetin vergilenmesi ise hasılat düşüklüğü, işlem maliyetinin yüksekliği gibi nedenlerle yani verimsizlik gerekçesiyle eleştirilmektedir. Söz konusu eleştirilerin haklı yönleri olsa bile bu durum veraseti vergilememeyi daha da önemlisi gelir ve servet dağılımını iyileştirmedeki sınırlı araçlardan birini ortadan kaldırmayı gerektirmemektedir (Kılıçaslan, 2011: 341).

Mali amaçtan ziyade sosyal amaç için uygulanan emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve veraset ve intikal vergisinin toplam servet üzerinden alınan vergiler içindeki paylarını inceleyerek de veraset ve intikal vergisinin hasılat düşüklüğü gözlemlenebilir. Örneğin; 2012 yılı servet üzerinden alınan vergilerin toplamı 10.427 milyon TL'dir. Bu miktarın 3.445 milyon TL'si emlak vergisinden, 6.693 milyon TL'si motorlu taşıtlar vergisinden ve 289 milyon TL'si veraset ve intikal vergisinden alınmaktadır (<http://www.gep.gov.tr/Tablo/Download2.aspx?prmts=271> ve http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/14683/Mahalli_%C4%B0dareler.xls).

Servet üzerinden alınan vergilerin yüzdelerinin aşağıdaki şekil 3'de görmek mümkündür.

Şekil 3: Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Yüzdelerinin Dilimleri

Şekil 3'de görüldüğü gibi servet üzerinden alınan vergilerden en düşük pay % 3'lük payla veraset ve intikal vergisinden alınmaktadır. Ancak söz konusu vergiyi % 3'lük bir paya sahip olduğu için kaldırmak sorundan kaçınmak anlamına gelmektedir. Bunun yerine sorunun çözülmesine yönelik önerilerin getirilmesi daha adil ve tutarlı olacaktır.

Dünya uygulamalarına bakıldığında veraset ve intikal vergisi başlıca iki şekilde uygulanmaktadır. Birinci şekilde vergi, tereke üzerinden, bir başka deyişle, henüz miras hisseleri halinde bölünmeden ölen bir kişinin bıraktığı malvarlığının tümü üzerinden alınmaktadır. Tereke vergisi denilen bu vergileme şeklinde, mirasçıların ölen kişi ile olan akrabalık dereceleri, kişisel ve ailevi durumları göz önünde bulundurulmamaktadır. Bu nedenle tereke vergisi genellikle tek oranlı ve objektif nitelikte bir servet vergisidir. İkinci şekilde ise vergi, bir bütün olarak terekeden veya ölenin tüm mal varlıklarının toplam değeri üzerinden değil, mirasçılara intikal eden paylar üzerinden alınmaktadır. Miras payı vergisinin büyük ölçüde subjektif olduğu söylenebilir. Çünkü tereke vergisinin aksine, mirası elde edenin kendi servet durumu, miras bırakan ile olan akrabalık derecesi ve miras payının tutarı gibi faktörler göz önünde bulundurulmakta ve güçlü bir artan oranlılık uygulanmaktadır (Turhan, 1998: 184-185).

ABD ve İngiltere'de mirasçıların sayısı veya ölen kişiye yakınlık dereceleri dikkate alınmaksızın ölen kişinin toplam malvarlığı üzerinden alınan tereke vergisi uygulanmaktadır. Ölen kişi ile mirasçı arasındaki yakınlık derecesine bağlı olarak değişik vergi oranlarının ve istisna tutarlarının uygulandığı ve her bir mirasçının

sadece aldığı pay üzerinden vergilendirildiği miras payı yaklaşımı ise İngiltere dışındaki çoğu Avrupa ülkesinde uygulanmaktadır (Çiçek ve Çiçek, 2008: 150). Ülkemizdeki mevcut durum bu kategori içinde yer almaktadır.

Türkiyede yapılacak yeni bir düzenlemeyle Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'ndaki istisna tutarları sadece mirasçıların aldığı paya göre değil İngiltere'de ve ABD'de olduğu gibi terekenin tümü üzerinden değerlendirilebilir. Bu şekilde hem bir kişide birikmiş olan servetin vergilendirilmesi söz konusu olur hem de veraset ve intikal vergisi uygulamasında adalet temin edilmiş olur. Çünkü uygulama da daha fazla servetin çok sayıda mirasçıya pay edilmesiyle istisna sınırları içinde kalması mümkün olurken daha az olan servetin az sayıdaki mirasçıya pay edilmesi sonucu istisna sınırlarını aşması söz konusu olabilmektedir.

Diğer bir öneriyi ise Türkiye'de uygulanan veraset ve intikal vergisi ile Almanya'da uygulanan veraset ve intikal vergisini karşılaştırarak yapmak mümkündür. Bu bağlamda Türkiye'de 2013 yılı için uygulanan veraset ve intikal vergisi oran ve matrahları aşağıdaki Tablo 1'de görüldüğü gibidir.

Tablo 1: Veraset ve İntikal Vergisinde Vergi Tarifesi (2013 Yılı İçin)

Matrah	Veraset yoluyla intikallerde vergi oranı (%)	İvazsız intikallerde vergi oranı (%)	
		Diğer kişilerden	Ana, baba, eş ve çocuklardan
İlk 190.000 TL için	1	10	5
Sonra gelen 430.000 TL için	3	15	7,5
Sonra gelen 940.000 TL için	5	20	10
Sonra gelen 1.800.000 TL için	7	25	12,5
Matrahın 3.360.000TL'yi aşan bölüm için	10	30	15

Kaynak: 43 Seri No'lu Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği.

Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere veraset yoluyla intikallerde matrah dilimlerine uygulanacak vergi oranları, % 1, % 3, % 5, % 7 ve % 10, veraset dışındaki karşılıksız intikallerde % 10, % 15, % 20, % 25 ve % 30'dur. Bunun dışında bir kişiye anne, baba, eş ve çocuklarından karşılıksız mal intikali halinde ise vergi, karşılıksız intikallere ait tarifedeki oranların yarısı uygulanarak hesaplanmaktadır.

Almanya'da Türkiye'deki vergi tarifesine benzer bir tarife bulunmaktadır. Bir başka deyişle, Almanya'da da çifte artan oranlı bir vergi tarifesiyle bu verginin mükellefleri vergilendirilmektedir. Ancak Türkiye'deki uygulamadan önemli bir farkı bulunmaktadır ki buda, çifte artan oranlılığın intikalın veraset veya başka yollarla olması ile değil, ölen kişiye yakınlık derecesine bağlı olmasıdır. Aşağıdaki Tablo 2'de Almanya'da uygulanan 2013 yılı veraset ve intikal vergisi tarifelerini görmek mümkündür.

Tablo 16: Almanya’da Veraset ve İntikal Vergisi Tarifesi

Matrah	1.Sınıf ¹ Vergi Oranı (yüzde)	2.Sınıf ² Vergi Oranı (yüzde)	3.Sınıf ³ Vergi Oranı (yüzde)
Upto €75,000	7	15	30
€75,000 – €300,000	11	20	30
€300,000 - €600,000	15	25	30
€600,000 - €6.000.000	19	30	30
€6.000.000 - €13.000.000	23	35	50
€13.000.000 - €26.000.000	27	40	50
Over €26.000.000	30	43	50

Kaynak: <http://www.globalpropertyguide.com/Europe/germany/Inheritance> (02.05.2013).

Almanya’da uygulanmakta olan veraset ve intikal vergisi tarifesine bakıldığı zaman intikal eden servet miktarına ilişkin tarife basamakları Türkiye’deki tarife göre daha geniş tutulmuştur. Buna uygun olarak da dilimler arası vergi oranlarının artış seyri de Türkiye’de uygulanan oranların artış seyrinden daha fazladır.

Tablo 1 ve tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de uygulanan en düşük veraset yoluyla intikal oranı % 1, Almanya’da ise bu oranın % 7 olduğu görülmektedir. Ayrıca Almanya’da ölen kişi ile mirası elde edenin akrabalık derecesi uzaklaştıkça vergi daha da ağırlaşmakta ve % 50’ye kadar çıkabilmektedir. Türkiye’de ise bu oran % 30 ile sınırlandırılmıştır.

Matrah dilimleri incelendiğinde Türkiye’de 5 matrah dilimi olduğu Almanya’da ise 7 matrah dilimi olduğu görülmektedir. Tablo 1 ve 2’de ki veriler dikkate alınarak alınması gereken vergi miktarını hesapladığımızda Türkiye’nin Almanya’ya göre ne kadar düşük oranda vergi aldığını görebiliriz. Örneğin; ilk dilim için Türkiye (190.000*% 1) 1.900 TL vergi alırken Almanya TL cinsinden (€75.000 * 2.36 * % 7)⁴ 12.390 TL vergi almaktadır.

¹ Eş, Çocuklar, Üvey Çocuklar, Anne-Baba, Büyükanne-Büyükbaba, Torun.

² Kardeşler, Yeğenler, Üvey Anne- Baba, Boşanmış Eş, Damatlar, Gelinler, Kayınpeder, Kayınvalide.

³ Mirastan diğer yararlananlar.

⁴ 1€= 2.36 TL olarak dikkate alınmıştır.

Yani Almanya Türkiye'nin almış olduğu verginin 6,5 katını almaktadır. Diğer bir deyişle Türkiye ilk dilim için Almanya'nın almış olduğu verginin ancak % 15,3'ünü alabilmektedir.

Türkiye'de veraset vergisinin son matrah dilimine kadar toplamda 187.800 TL vergi alınıyorken Almanya'da bu miktara yaklaşık olarak ilk üç dilimden 177.000 TL vergi alınmaktadır. Ayrıca Almanya'da son matrah dilimine kadar toplamda 14.681.561 TL vergi alınmaktadır ki bu miktar Türkiye'de alınan verginin yaklaşık 78.17 katıdır. Yani Türkiye'de, Almanya'da alınan verginin $(187.800/14.681.560)$ %1.28'i alınmaktadır.

Bu bilgiler ışığında Türkiye'de uygulanan ve % 1- % 10 arasında değişen veraset yoluyla intikal oranları en az % 4 'ten başlamak suretiyle artan oranlı uygulanabilir. Bununla birlikte miras payı vergisi yerine tereke vergisi uygulamasına geçilerek bir kişide birikmiş olan servetin vergilendirilmesi söz konusu olur ki böylece miras payı vergisinde olduğu gibi her mirasçı için ayrı ayrı istisna uygulaması yerine tek bir istisna tutarı uygulamaya tabi tutulur. Bunun sonucu olarak da toplamda uygulanan istisna tutarları azaltılmış olur.

Ya da veraset ve intikal vergisinde uygulanan matrah dilimleri arasındaki farklar azaltılıp, dilim sayısı artırılabilir buna bağlı olarak da oran dilimleri de matrah dilimlerine paralel olarak artırılıp alınan vergide arttırılmış olacaktır.

2.2. Motorlu Taşıtlar Vergisi

Türk vergi sisteminde servetten alınan vergilerin ikinci örneğini motorlu taşıtlar vergisi oluşturmaktadır. Bu vergi, veraset ve intikal vergisinin aksine, malvarlığına girebilen tüm değerleri değil, bunlardan sadece motorlu taşıtları yükümlendirdiğinden, kapsam bakımından bir özel servet vergisi olarak nitelenir (Öncel ve diğerleri, 2010: 391). Hatta belli servet çeşidini vergilendirmeyi amaçlayan, mülkiyete bağlı olarak alınan devamlı, olağan ve özel servet vergilerinin bir alt kategorisini oluşturur (Kabakçı Karadeniz, 2011: 10).

Motorlu taşıtlar vergisinde Türkiye bir yandan motorlu taşıtlardan kaynaklanan hava kirliliğini azaltmak zorunda, diğer yandan ise bu yönde yapacağı araç yaşı yüksek otomobilleri vergilendirmesi düşük gelir gruplarını olumsuz yönde etkileyebileceğinden vergi ölçü ve hadleri düzenlenirken hem çevreyi hem de gelir dağılımını dikkate alan bir kanuna ihtiyaç duymaktadır.

2.2.1. Motorlu Taşıtlar Vergisi İçin Öneriler

Türkiye'de MTV'de, otomobil ve motosiklet açısından yaş ve silindir hacmini esas alan bir vergi uygulaması vardır. Ancak bu kriterlerin vergi adaletinin sağlanması bakımından yeterli olmadıkları söylenebilir. Konuya daha yakından bakacak olursak; bir aracın silindir hacmi arttıkça değerinin arttığı doğrudur. Ancak günümüzde öyle örnekler var ki, aynı silindir hacmine sahip olmasına rağmen farklı markalara sahip

araçların fiyatları arasında çok büyük farklar olabilmektedir. Bu nedenle iki aracı sadece aynı silindir hacmine sahip oldukları gerekçesiyle eşit tutarda vergilendirmek vergi adaleti açısından uygun değildir (İpek, 2004: 135).

Bu uygulamaya göre örneğin; Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği verilerine göre 1,6 cc silindir hacmine sahip araçlardan 2013 yılı için kasko değeri 114.816 TL olan Volvo V70 1,6 T4 Advance Powershift, 95.010 TL olan Volvo V60 1,6 Premium Powershift ve kasko değeri 77.106 TL olan Volvo V40 1,6. T4 R- Design Powershift için aynı vergi (2013 yılı için 827 TL) ödenecektir. Bu durumda gelir, servet ya da harcamanın sadece vergi konusu yapılmasıyla vergilemede adalet ilkesinin gerçekleşmesi mümkün değildir. Önemli olan vergilerin kişilerin ödeme gücünü kavrayacak şekilde belirlenmesidir. Vergilerin kişilerin mali gücü dikkate alınarak belirlenmesiyle farklı mali gücü bulunanların farklı vergi yüküne tabi tutulmaları mümkün olacaktır.

MTV'de yer alan I Sayılı tarifeye ilişkin olarak yapılması mümkün bir diğer eleştiride tarifede yer alan araçların yaşlarına göre vergilendirme yapılmasına ilişkindir. I Sayılı tarifeye göre taşıtlar 1-3 yaş, 4-6 yaş, 7-11 yaş, 12-15 yaş, 16 ve yukarı yaş olarak gruplandırılmaktadır.

MTV I Sayılı tarifede örneğin; aynı silindir hacmine sahip 1 yaşındaki bir otomobille 3 yaşındaki bir otomobilin aynı vergiyi ödemesi öngörülmektedir. Bu konuyu örneklendirmek gerekirse; Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği verilerine göre 2009 model Toyota Verso 1,6 Elegant marka aracın 2013 yılı değeri 59.900 TL olarak tespit edilmişken, aynı aracın 2012 yılı değeri 51.795 TL 2011 yılı değeri ise 41.230 TL olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere 1 yaşındaki bir otomobille 3 yaşındaki bir otomobilin değeri önemli ölçüde fark etmektedir (aradaki fark 18.670 TL). 59.900 TL değerindeki araçla 41.230 TL değerindeki aracın her ikisinden de 2013 yılı için 827 TL vergi alınması adalet ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

2.2.1.1. Tarife Yapısı Açısından Bir Öneri: Değer Esası ve Karbon Temelli

Vergileme

Türk motorlu taşıtlar vergisi için bir model önerirken motorlu taşıtlardan kaynaklanan hava kirliliğinin azaltılmasının mı, yoksa yüksek değerli servetin vergilendirilip gelir dağılımında adaletin sağlanmasının mı amaçlanacağı konusunda Türkiye için çelişkili bir durum söz konusudur. Çünkü ülkemiz bir yandan onayladığı Kyoto Protokolü'ne göre karbondioksit emisyonunu azaltmak zorunda, diğer yandan çevreyi kirleten yaşı yüksek motorlu kara taşıtlarının yüksek oranda vergilenmesi düşünülmektedir. Buda zaten az sayıda motorlu araca sahip düşük gelir gruplarını olumsuz yönde etkileyecektir (Kabakçı Karadeniz, 2011: 293).

Anayasanın 56/2. maddesinde “Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm gereğince, vergilendirme yetkisinin kullanılmasında çevrenin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anayasanın 73/1. maddesinde ise, “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür” hükmü yer almaktadır. Malî güce göre vergilendirme verginin, mükelleflerin ekonomik ve şahsî durumlarına göre alınmasını ifade etmektedir (Öz, 2004: 70). Bu ilke aynı zamanda, eşitlik ilkesinin vergilendirmede uygulama aracıdır. Vergide eşitlik ilkesi, genel anlamda toplumdaki kişilerin ekonomik güçlerine göre genel vergi yüküne iştiraki anlamına gelmektedir (ÖZ, 2004: 48). Yani vergide eşitlik ilkesi, malî gücü aynı olanların aynı, farklı olanların ise ayrı oranda vergilendirilmesidir.

Yine Anayasanın 73/2. maddesinde ise malî güce göre vergilendirme ilkesinin tekrarı niteliğinde olan “Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı maliye politikasının sosyal amacıdır” hükmü yer almaktadır. Vergi yükünün adil ve dengeli dağılımının yapılabilmesi bakımından da motorlu taşıtlar üzerinden alınacak vergilerin malî güç ilkesine göre alınması gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, motorlu taşıtların vergilendirilmesinde, çevrenin korunmamasının ve malî gücün dikkate alınmamasının anayasaya aykırılık teşkil edeceği anlaşılmaktadır. Devlet kendisine anayasa ile yüklenmiş görevlerini yerine getirmemiş olmaktadır. Bu bakımdan motorlu taşıtların vergilendirilmesinin mutlaka gözden geçirilmesi, yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenlemede ise hem çevreyi koruyucu hükümlere yer verilmeli hem de malî güç ilkesi de dikkate alınmalıdır. Sadece çevrenin veya sadece malî gücün dikkate alınması yeterli olmayacaktır.

Bu yüzden ilk olarak MTV’de otomobillerin vergilendirilmesinde vergi adaletinin sağlanabilmesi açısından verginin hesaplanmasında, araç silindir hacmi ve yaşı yerine değerinin esas alınması ve silindir hacmi ve yaşa göre maktu vergi alınması yerine değere göre nisbi bir verginin alınması gerekir. Burada ikinci el taşıtlar açısından değer nasıl belirleneceği sorusu gündeme gelebilir. Her aracın fiyatının aracın kendi durumuna göre belirleneceği tabiidir. Ancak, Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından aylık olarak yayınlanan motorlu kara taşıtları kasko değer listesi bu konuda yol gösterici olabilir. Söz konusu listenin ikinci el otomobillerin değeri açısından güncel ve kullanılabilir bir kaynak olarak kabul edilmesi mümkündür (Kaplan, 2012: 216).

İkinci olarak Türkiye’deki mevcut vergi sistemi yaşlı ve fazla yakıt tüketen araçların kullanımını teşvik etmekte ve yeni araç alımını sınırlandırmaktadır. Çünkü ilgili mevzuata göre piyasadaki araçlar servet olarak görülmektedir. Servet ise her yıl yıprandığından dolayı vergide düşmektedir. Ancak araçlar yaşlandıkça yakıt tüketimi ve karbon dioksit salınımı artmaktadır. Bu yüzden ilgili mevzuat düzenlenerek araçlar için servet ve yaş faktörü yerine yol kullanım artı karbondioksit emisyon vergisi sistemi devreye sokulmalıdır. Araçlar servet olmaktan çıkarılmalı, yakıt tüketimini ve karbon dioksit emisyonunu esas alan A.B. ülkelerinin tecrübelerinden faydalanılmalıdır (http://www.haberx.com/motorlu_tasitlar_icin_vergi_sistemi_ve_sera_gazi_salinimi(19,w,8782,579).aspx).

Ancak düşük karbon emisyonu yapan araçlar genellikle modeli yüksek olan, yeni teknoloji ürünü ve fiyatı yüksek araçlardır. Diğer yandan yüksek karbon salınımı yapan araçlarda demode olmuş düşük fiyatlı araçlardır. Bu yüzden sadece karbon salınımının esas alınması da vergi de adaletin sağlanması bakımından istenen sonucu vermeyecektir. Çünkü karbondioksit salınımı yüksek olan düşük fiyatlı araçlardan yüksek oranda vergi alınması öngörülmektedir.

Sonuç olarak bahsi geçen iki görüş de tek başına vergide adaleti sağlayamamaktadır. Bu yüzden MTV açısından değer esaslı ve karbon temelli vergileme önerilerinin birlikte değerlendirilmesi suretiyle yeni bir öneri getirilebilir.

2.3. Emlak Vergisi

Emlak Vergisinin en önemli problemi taşınmazların vergiye esas değerinin belirlenmesidir. Taşınmazın değeri, şehirden şehre, köyden köye, binadan binaya değişmekte aynı şehrin bazı semtlerinde düşerken, bazı semtlerinde yükselmektedir. Binaların vergiye tabi değerinin tespit edilmesi sırasında her binanın spesifik özellikleri göz önünde bulundurulmamaktadır. Bu yüzden Türkiye’de mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde vergiye konu taşınmaza ilişkin değerlerin tespitinde yaşanan sorunlar hem taşınmaza ilişkin vergi ve harçların verimliliğini azaltmakta hem de vergilemede adaleti bozucu etkiler yapmaktadır (Hacıköylü ve Heper, 2010: 2).

2.3.1. Emlak Vergisi İçin Öneriler

Türkiye’de uygulanmakta olan emlak vergisinin yapısı itibarıyla sıkı sıkıya taşınmaz değerlemesine bağlı olduğu düşünüldüğünde sorunların, özellikle de mevcut düzenlemelere göre tespit edilen taşınmaz birim değerlerinin serbest piyasa koşullarındaki değerlerden farklılık göstermesinin en önemli nedenlerinden birinin, vergiye konu taşınmazların değerlendirme sürecinde yaşandığı görülmektedir. Emlak vergisinde taşınmaz değerlendirme sürecinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması vergilemede adaleti sağlayacağı gibi bu vergiyi tahsil yetkisine sahip belediyelerin gelirlerinde de artış sağlayarak, mali durumlarını güçlendirecek ve hizmet kalitesini arttırabilecektir.

Bu yüzden taşınmaz mal karşılıklarının belirlenmesi, buna bağlı olarak değer haritalarının oluşturulması ve taşınmaz mal fiyatlarının kontrol altında bulundurulması, ilgili hizmetlerin yerine getirilmesinde kurumlar arasındaki ilişkileri kuvvetlendirip, verimliliği artırma doğrultusunda; güncel ve doğru veriye duyulan gereksinim giderek artmaktadır (Alkan ve diğerleri, 2006: 110).

Mevcut sistemler içinde belediyelerin bölge veya güzergâh bazında tahmini emlak vergisi hesabını yapması uzun bir süreç olacaktır. Bu yüzden her coğrafi bölge için veri tabanı ve yüksek düzeyli veri modelleri oluşturulmalıdır. Örneğin, emlak vergisini toplayan belediyeler için bilgisayar destekli tasarım ve otomatik adres bilgi sistemi modeli geliştirilebilir. Böylece bilgisayar destekli tasarım ve otomatik adres bilgi sistemi modeli sayesinde emlak vergileri beyannameye ihtiyaç duyulmadan otomatik olarak tespit edilebilir ve doğrudan taşınmaz sahiplerine tebliğ edilmesi sağlanabilir.

Ayrıca adres bilgi sistemi sayesinde emlak vergisinin, belediye ve mülkiyet sahipleri açısından kontrolü sağlanarak vergi kayıpları minimize edilebilir. Adres bilgi sistemi modeli sayesinde emlak vergisinin nasıl uygulanacağı bir şablon halinde aşağıda gösterilmeye çalışılmıştır.

Şekil-2 Adres Bilgi Sistemi ile Emlak Vergisinin Tespiti

The screenshot displays a software interface for address information and tax calculation. On the left, there is a data entry form with columns for 'id [PK] integer', 'isim character(2)', and 'soyisim character(2)'. The form contains two rows of data: Row 1: id=1, isim=Ali, soyisim=VELI; Row 2: id=2, isim=Pardus, soyisim=KURUMSAL. Below the form is a 'Scratch pad' area. In the center, a map shows a street grid with a red arrow pointing to a specific location. On the right, a table titled 'SS MARMARA PETROL MENKUL DEĞERLER KURUMU 2012 YILI EMLAK VERGİSİ TUTARLARI' displays tax calculations for different property types and categories. The table has columns for 'BİNA/DEĞER', 'BÜYÜKLÜK ÖLÇÜMÜ', 'PAY (M2)', 'EMLAK VERGİSİ', and 'PARSEL/ADA'. The table is divided into sections for 'M-N', 'K-I-L', and 'A-B-C-D-E-F-G-H-I'.

BİNA/DEĞER	BÜYÜKLÜK ÖLÇÜMÜ	PAY (M2)	EMLAK VERGİSİ	PARSEL/ADA
M-N	DEĞER	35	114,90 TL	477/2
	DEĞER	100	119,80 TL	477/2
	1. KAT	100	119,80 TL	477/2
	2. KAT	100	119,80 TL	477/2
	3. KAT (oluşuk)	150	159,80 TL	477/2
BİNA/DEĞER	BÜYÜKLÜK ÖLÇÜMÜ	PAY	EMLAK VERGİSİ	PARSEL/ADA
K-I-L	DEĞER	35	125,40 TL	478/1
	DEĞER	100	140,80 TL	478/1
	1. KAT	100	140,80 TL	478/1
	2. KAT	100	140,80 TL	478/1
	3. KAT (oluşuk)	150	211,20 TL	478/1
BİNA/DEĞER	BÜYÜKLÜK ÖLÇÜMÜ	PAY	EMLAK VERGİSİ	PARSEL/ADA
A-B-C-D-E-F-G-H-I	DEĞER	35	116,60 TL	479/2
	DEĞER	100	132,00 TL	479/2
	1. KAT	100	132,00 TL	479/2
	2. KAT	100	132,00 TL	479/2
	3. KAT (oluşuk)	150	200,00 TL	479/2

Şablon dört adımdan oluşmaktadır.

1- Mükellefin kimlik bilgileri girilir,

2- Aynı kimlik bilgisine sahip olan kişilerin bölgedeki adresleri gösterilir.

3- Aynı kimlik bilgisine (isim soyisim benzerliği) sahip olan kişilerden gerçek mükellefe ulaşmak için ikametgâh adresinden bilgiler girilir.

4- Doğru tespit edilen mükellefin ödemesi gereken emlak vergisine, geçmiş yıllarda ödenmemiş bulunan emlak vergisine ve sisteme girilebilecek daha birçok ayrıntıya ulaşılabilir.

SONUÇ

Servet, bir gerçek veya tüzel kişinin belirli bir zamanda sahip olduğu gayrimenkul- menkul mallar, para ve alacakların toplamını ifade eder. Servet vergileri bu değerlerin tamamı veya bir kısmı üzerinden alınır.

Varlık vergisinde kanun metni bir ayırım yapmamasına rağmen, varlık vergisi uygulamasında gayrimüslim vatandaşlara Müslüman vatandaşlardan farklı

davranılmış ve vergilemenin genellik ilkesi zedelenmiştir. Gayrimüslim vatandaşlara karşı devlet tarafından uygulanan bu tek yanlı haksız uygulama, yabancıların uzun yıllar Türkiye’de yatırım yapmaya kuşkuyla bakmalarına yol açmıştır. Bu tür bir facianın yeniden yaşanmaması için varlık vergisi uygulamasından çıkarılacak önemli dersler vardır.

Modern servet vergisi kapsamında ele alınan Motorlu Taşıtlar Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi ve Emlak Vergisinin uygulanış biçimi sıfır hatayla yapıyor demek de yanlış olacaktır.

Dünya uygulamalarına bakıldığında Veraset ve İntikal Vergisi başlıca iki şekilde uygulanmaktadır. Birinci şekilde vergi, tereke üzerinden, bir başka deyişle, henüz miras hisseleri halinde bölünmeden ölen bir kişinin bıraktığı malvarlığının tümü üzerinden alınmaktadır. Yeni düzenlemeyle Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’ndaki istisna tutarları sadece mirasçılardan aldığı paya göre değil İngiltere’de ve ABD’de olduğu gibi terekenin tümü üzerinden değerlendirilebilir.

Türkiye’de uygulanan ve % 1- % 10 arasında değişen veraset ve intikal vergisi oranları en az % 4 ‘ten başlamak suretiyle artan oranlı uygulanabilir ve bununla birlikte istisna oranları azaltılabilir. Ya da matrah dilimleri arasındaki farklar azaltılıp, dilim sayısı artırılabilir buna bağlı olarak da oran dilimleri de matrah dilimlerine paralel olarak artırılıp alınan vergide arttırılmış olacaktır.

Türkiye’de MTV’de, otomobil ve motosiklet açısından yaş ve silindir hacmini esas alan bir vergi uygulaması vardır. Ancak bu kriterlerin vergi adaletinin sağlanması bakımından yeterli olmadıkları söylenebilir.

Çünkü iki aracı sadece aynı silindir hacmine sahip oldukları gerekçesiyle eşit tutarda vergilendirmek vergi adaleti açısından uygun değildir. Bu yüzden ilk olarak MTV’de otomobillerin vergilendirilmesinde vergi adaletinin sağlanabilmesi açısından verginin hesaplanmasında, araç silindir hacmi ve yaşı yerine değerinin esas alınması ve silindir hacmi ve yaşa göre maktu vergi alınması yerine değere göre nisbi bir verginin alınması gerekir. İkinci olarak da servet ve yaş faktörü yerine yol kullanım artı karbondioksit emisyon vergisi sistemi devreye sokulmalıdır.

Ancak bahsi geçen iki görüş de tek başına vergide adaleti sağlayamamaktadır. Bu yüzden MTV açısından değer esası ve karbon temelli vergileme önerilerinin birlikte değerlendirilmesi suretiyle yeni bir öneri getirilmelidir.

Emlak Vergisinin en önemli problemi ise taşınmazların vergiye esas değerinin belirlenmesidir. Türkiye’de mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde vergiye konu taşınmaza ilişkin değerlerin tespitinde yaşanan sorunlar hem taşınmaza ilişkin vergi ve harçların verimliliğini azaltmakta hem de vergilemede adaleti bozucu etkiler yapmaktadır. Bu yüzden taşınmaz mal karşılıklarının belirlenmesi, buna bağlı olarak değer haritalarının oluşturulması ve taşınmaz mal fiyatlarının kontrol altında bulundurulması, ilgili hizmetlerin yerine getirilmesinde kurumlar arasındaki ilişkileri kuvvetlendirip, verimliliği artırma doğrultusunda; güncel ve doğru veriye duyulan gereksinim giderek artmaktadır.

Mevcut sistemler içinde belediyelerin bölge veya güzergâh bazında tahmini emlak vergisi hesabını yapması uzun bir süreç olacaktır. Bu yüzden her coğrafi bölge için veri tabanı ve yüksek düzeyli veri modelleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Abdurrahman (2009), **Kamu Maliyesi**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 13.Baskı, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Aksanyar, Necati ve Biçer, Murat (2008), "II. Dünya Savaşında Çıkarılan Varlık Vergisinin Türk Basınında ve Kamu Oyunda Yansımaları (11 Kasım 1942- 15 Mart 1944)", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 21, 379-400.
- Aksoy, Şerafettin (1998), **Kamu Maliyesi**, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Aktan, Coşkun Can ve diğerleri (2003), "Vergi, Zulüm ve Facia: Türkiye Cumhuriyeti'nde Varlık Vergisi Gerçeği," <http://www.canaktan.org/canaktanpersonal/canaktanarastirmalari/kamu-maliyesi/varlik-vergisi.pdf> (12.06.2012).
- Alkan, Mehmet ve diğerleri (2006), "Coğrafi Bilgi Sistemlerinde Ağ Analizi Teknikleriyle Emlak Vergi Değerlerinin Takibi", **DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi**, 8(1), 109-117.
- Bakkal, Ufuk (2003), "**Varlık Vergisi Kanunu'nun Maliye Teorisindeki Vergilendirme İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi**", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 43.- 44. Seri, 95-111.
- Bilici, Nurettin ve Bilici, Âdem (2011), **Kamu Maliyesi**, 1.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çiçek, Serdar ve Çiçek, Hüseyin Güçlü (2008), "Veraset ve İntikal Vergisi Üzerine Karşılaştırmalı Analiz: Türkiye, İngiltere ve Almanya Uygulamaları", **Vergi Sorunları Dergisi**, 235, 143-159.
- Edizdoğan, Nihat ve diğerleri (2007), **Türk Vergi Sistemi**, Yeniden Düzenlenmiş 3.Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi
- Ergeç, Deniz (2005), **Milli Burjuvazi Yaratılma Sürecinde Varlık Vergisinin Rolü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gönül, Murat (2008), **Veraset ve İntikal Vergisinde İstisnalar ile Tarifenin Oransal Yapı Açısından Değerlendirilmesi ve Analizi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hacıköylü, Canatay ve Heper, Fethi (2010), “Emlak Vergisinde Matrah Tespitine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Maliye Dergisi**, 158, 1-14.
- İpek, Selçuk (2004), “Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler ile İlgili Değerlendirmeler”, **Vergi Sorunları Dergisi**, 185, 130-135.
- Kabakçı Karadeniz, Hülya (2011), **Türk Motorlu Taşıtlar Vergisinin Çeşitli Ülke Uygulamaları ile Karşılaştırılması ve Bir Model Önerisi**, Ankara: Hermes Matbaacılık.
- Kaplan Recep (2012), “Motorlu Taşıtlar Vergisinde Otomobillerin Tarife Yapısının Vergi Adaleti ve Çevre Açısından Değerlendirilmesi”, **Vergi Sorunları Dergisi**, 289, 211-218.
- Karabulut, Kerem (2005), “11 Teşrinisani 1942 Tarihli Varlık Vergisine Bir Bakış”, **Atatürk Üniversitesi Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 27, 325-339.
- Kılıçaslan, Harun (2011), “Veraset Vergisini Kaldırmak: Kayıt Dışı Ekonomi Bağlamında Bir Değerlendirme ve Yeni Bir Düzenleme Önerisi”, **Maliye Dergisi**, 161, 337-346.
- Kızılot, Şükrü (1983), **Gelir Vergisinde Vergi Güvenlik Önlemleri**, Ankara: Vergi Yayınları.
- Küsmenoğlu, İlham (2010), **Cumhuriyet Dönemi Vergi Tarihi**, 1. Kitap (Osmanlı Devletinden 1980’e), Ankara: Oluş Yayıncılık A.Ş.
- Öncel, Mualla ve diğerleri (2010), **Vergi Hukuku**, Gözden Geçirilmiş, Değişiklikler İşlenmiş 18. Bası, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Öz, Ersan (2004), **Vergilendirmede Kanunilik Ve Türk Vergi Sistemi**, Gazi Kitapevi.
- Öztürk, Mustafa (2011), “Motorlu Taşıtlar İçin Vergi Sistemi ve Sera Gazi Salınımı”, [http://www.haberx.com/motorlu_tasitlar_icin_vergi_sistemi_ve_sera_gazi_salini\(19,w,8782,579\).aspx](http://www.haberx.com/motorlu_tasitlar_icin_vergi_sistemi_ve_sera_gazi_salini(19,w,8782,579).aspx) (11.03.2013).
- Tuncer, Selahattin (1963), **Servet Vergileri**, Maliye Enstitüsü Konferansları, 7.Seri, 1961 İstanbul Üniversitesi Yayınlarından, s.157-178, [www.journals.istanbul.edu.tr /tr/index.php/iktisatmaliye/article/.../13539](http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/iktisatmaliye/article/.../13539) (22.03.2013).
- Yel, Serkan (2009), **Varlık Vergisi Karşısında Azınlıkların Tutumu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

URL, “ **Varlık Vergisi Nedir**”, (t.y), <http://onlinestar.blogcu.com/varlik-vergisinedir/7985250> (14.12.2012).

<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/germany/Inheritance> (02.05.2013)

<http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/14683/Mahalli%C4%B0dareler.xls> (08.07.2013).

<http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/14683/Mahalli%C4%B0dareler.xls> (08.07.2013).

www.ersanoz.com